

og er flyttet til et andet Sogn, saa at det er ret vanskeligt at faa at vide, hvem der egentlig er Tiendeejer i Sognet. Det forekommer mig nu ogsaa, at naar Tienden skal afløses, og der skal ydes en endog ret rundelig Betaling derfor, ville Tiendeejerne nok møde og selv melde sig. Der behøves ikke andet i saa Henseende end at paalægge Tiendekommissæren med et vist Varsel at bekendtgøre det i de lokale Blade og i den ny Tidende, vi nu faa for slige Bekendtgørelser, saa melde de sig nok. At gøre Sogneraadene til Mellemed vil jeg fraraade, thi det er overflødig og vil kun forvolde ny Bryderier og aldeles overflødig Ulejlighed.

Lovforslaget har ikke nævnt, hvor mange Tiendekommissærer der skal ansættes. Den nugældende Lov af 8. Maj 1894 har jo beholdt Amtsradskredsinddelingen. Der findes ingen Bestemmelser angaaende dette Forhold i dette Lovforslag, men det er overladt til Ministeren selv at bestemme det, og det anser jeg for ret rimeligt, thi det er vanskeligt her i dette Øjeblik at give faste Regler for, hvor mange Kommuner der skal høre ind under en enkelt Tiendekommissær, naar man forudsætter, at alle Forberedelser til Tiendeafløsningen skulle træffes i Løbet af 4 Aar. Hvis man vil fastholde denne Bestemmelse i Loven, kommer man til at skabe mange Tiendekommissærer og kun underlægge den enkelte faa Sogne, thi det har for dem, der have haft nogen praktisk Del i Spørgsmaal om Afløsning af Tiende, vist sig, at det er forbundet med ret mange Vanskeligheder og med ret stor Ulejlighed, for det første at komme under Vejir med, hvorledes Tienden ydes i de enkelte Kommuner, og dernæst at tage hver for sig af de mange Tiender, der findes i en Kommune. Kongetienden kan jo være delt paa mangfoldige Hænder, og det kan være ret besværligt at faa konstateret, hvor meget den enkelte skal yde, thi der er jo Tilfælde, hvor man ikke i tilstrækkelig Grad har fulgt Udstykningerne og sørget for, at man har faaet sine Tiendelister i fuldstændig Orden. Der er mange, som forsømme at lade tingløse Skøde paa deres Ejendom, der er mange, der ikke have tingløst Adkomst paa deres Ejendom for at spare Tinglæsningsgebyret. Alt dette skal selvfølgelig bringes i Orden, førend Tiendelisten kan blive ordnet. Jeg behøver blot at nævne, at f. Eks. Kongetiende af Kvæg og Smaaredselstiende er i Odense Amt delt paa 4—5 Hænder. Fattiggassen ejer en Part, Graabrødret i Odense en

Part, Kommunen en Part, Kirkeejerne en Part og Præsten en Part. Alle disse forskellige Parter skulle jo sorteres og beregnes hver for sig. Og gaar det saaledes med de smaa Tiender, gaar det ikke bedre med de større. Det vil vise sig, at det vil være et Arbejde, som vil kræve megen Tid for den enkelte Tiendekommissær. Jeg anser det derfor for meget praktisk og hensigtsmæssigt, at det overlodes til Ministeren selv at bestemme, hvorledes dette Forhold skal ordnes.

Jeg skal indskrænke mig til disse Bemærkninger, idet jeg paa det varmeste skal anbefale Sagen til velvillig Prøvelse og hurtig Behandling med det Ønske, at vi, naar denne Rigsdag slutter, maa have en Tiendeafløsningslov, saaledes at det Spørgsmaal er ude af Verden, thi jeg tør nok sige, at der er ingen Skat her i Landet, der er saa forhadet af Bønderne som Tiendebyrden, og det er ikke saa underligt, thi det har fra første Begyndelse været og er den Dag i Dag af den Grund, at det ved Tidernes Ugunst er lykkedes at kaste denne store Byrde, der udgør ca. 20 Kr. pr. Td. Hartkorn aarlig, over paa Bondestanden alene, og denne Samfundsklasse føler sig forurettet og forfordelt derved, at Statsmyndighederne igen Tiderne have set igennem Fingre med, at disse Byrder alene ere kastede over paa det mindre Landbrug. Det medfører selvfølgelig, at man nødig ser denne Skat hvilende paa sin Ejendom og gerne ser den afløst saa hurtigt som muligt.

Borghjerg: Den ærede Taler, som nu satte sig, nævnede den Uret, der var gjort ved at kaste denne Byrde ensidig over paa en Samfundsklasse. Uretten bestaar vistnok deri, at en Samfundsklasse ensidig har afryistet denne Byrde, nemlig da Godsejerne i sin Tid unddroge sig den. Det er vist den store historiske Uret, der er gjort i Tiendesagen, og den kunde jo være afhjulpen paa den Maade, at de, som havde afryistet den, atter fik den. Det var Bondevennernes gamle Krav. I Fyrreerne fremkomme disse med deres Krav om, at der maatte blive paalagt Godsejerne, det tiendefri Hartkorn, Tiende lige som Bondehartkornet. Senere, i Halvtredserne, fremkom der Lovforslag derom. Kravet lød ikke paa Hartkornsskaternes Afskaffelse, men paa, at Godsejerne skulde svare lige Hartkornsskat med Bønderne, hvad de ogsaa delvis kom til i Halvtredserne ved Hartkornsegaliseringen. Paa samme Maade krævede Bønderne den Gang, at Gods-